

Izhaja ob 4 zjutraj.
Stane celoletno . . . 40 K
mesečno 30
za tuzemstvo . . . 400 .
—
Oglasi za vsak mm višine
stolpca (58 mm) . . 1 K
malih oglaš. do 30 mm
stolpca (58 mm) . . 1/2 .

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Uredništvo:
Miklošičeva cesta št. 10/1
Telefon št. 72
Upravištvo:
Vojkova ulica št. 6
Telefon št. 86
Račun kr. pošt. ček. urada
št. 11.842.

Ljubljana, 20. aprila.

Pogodba med Rusijo in Nemčijo je postala popravici najimunitnejša senzacija svetovne politike. Saj involvira celo vrsto političnih problemov in to problemov prvovrstne važnosti, odločilnih za bodočo usodo Evrope.

Pri tem niti ne pomislimo na neposredni učinek sklenjene in objavljene pogodbe, ki bi mogel ogroziti uspeh genovske konference v celoti. Pred očmi imamo pomen pogodbe za bodočo politično grupacijo v Evropi. V tem oziru se pravzaprav ni zgodilo povsem nepričakovano dejanje, kajti da ima za sovjetsko Rusijo Nemčija od vseh evropskih držav največjo privlačno silo, je bilo že davno splošno znano. Ko so se ruske boljševiške armade bližale predlansko leto Varšavi, je vsakdo dobro vedel, da pomenijo ruske zmage istočasno tudi — nemške uspehe. Nemčijo in Rusijo je zblížala enaka usoda, enaki interesi, ogrožanje s strani vsesvojne antante. Je takorekoč stvar političnega mehanizma, ako začneja tihi sporazum med Berlinom in Moskvo dobivati konkretne oblike. Na veliko nedeljo se je sicer podpisala po vsebini v glavnem gospodarska pogodba; toda brez dvoma se bo ta konvencija sčasoma spopolnila s političnimi in prej ali slej tudi z vojaško-političnimi dodatki. Tak bi bil normalen potek stvari; nimamo vzroka, da bi dvomili o njem.

V zvezi s tem lahko kar brez ovinov zapisemo, da bo vzporedno z ojačenjem rusko - nemške zveze rastele pomen Male antante. Velika antanta mora biti čim dalje bolj zainteresirana na tem, da ima v Mali antanti krepkega zaveznika, kajti slednja leži s svojimi 70 milijoni prebivalcev kot veličanska pregraja med neprijetnima sosedoma. Velika antanta gotovo ne bo zamudila nobene prilike, da si zagotovi to rezervo sile. Ako z uspehom, to je povsem drugo vprašanje.

Po drugi strani je gotovo, da bosta skušali Rusija in Nemčija veliko pregrajo obrobni in srednjeevropskih držav na kak način prevrtiti ali celo odstraniti. Kot prve bi prišle v poštev Baltiške države, ki zapirajo ogromni ruski notranjosti najnaravnejši, najlažji in najcenejši prometni kontakt z Nemčijo preko Baltika. Ako se postavi Mala antanta na stran zapadnih držav, potem mora tudi ona računati z rusko - nemško agresivnostjo. Med Poljsko in Rumunijo na eni strani ter Rusijo na drugi strani prihajajo v poštev kot sporna netivo mnoge teritorialne gospodarsko važne revindikacije, češko-slovaška in jugoslavska pa bi bile objekt bojevitostje nemške ekspanzije, predvsem ekonomskega značaja, pa tudi politične intrige. Skupna rusko - nemška težnja bi bila, da se Mala antanta kot zaveznica zapada oslabi, če mogoče razdruži. Samo po sebi umevno je, da bi Rim, če ne formalno, pa gotovo dejansko podpiral te načrte.

Nemško - boljševiška pogodba je postavila torej malo antanto pred največjo državniško preizkušnjo. Položaj je tak, da ona diplomatsko ne more in ne sme popolnoma na nobeno stran. Slovaška zavest in pravilna ocena bodočnosti Rusije brani nam, Čehom in Poljakom da se angažiramo za kakršnokoli ofenzivo proti slovaškemu iztoku. Ekonomski boljševizem je dogospodaril, politični se bo udeležil v lastnem krvavem terorizmu. Demokratična slovaška Rusija bo vstala iz razvalin. Poti do nje si ne smemo zapirati.

Na drugi strani pa je Mala antanta politično in ekonomsko silno navezana na zapadne države. Prekinjenje teh zvez bi značilo v sedanjem položaju usodopolno krizo tako za Čehe, kakor za nas, za Poljake in Rumune.

Nauk iz vsega tega je enostaven: treba je samostojne politike. Mala antanta predstavlja velesilo, dokler je solidarna. Najnovejši dogodki ji kažejo, da je treba to solidarnost še utrditi in da treba skrbno in dalekovidno izbirati bodočo pot. V nastajajoči borbi, ki je v svojem jedru borba za versajski mir, ne smemo biti nikogar sluge, temveč moramo ostati sami gospodarji svoje usode. Nauk je enostaven, problem pa, ki je v njem započen, stavlja našo diplomacijo pred najtežavnejše naloge. Mala antanta stoji pred svojim državnim izpitom.

PREISKAVA V KAMNIKU.

Beograd, 20. aprila. (Izv.) Na današnji seji ministrskega sveta je vojni minister poročal o eksploziji v kamniški smodnišnici. Vojni minister in minister za notranje zadeve bosta sestavila komisijo, ki bo preiskala vzrok eksplozije.

Vlada odbila laške ponudbe Pred kompromisom v Genovi

RAZPRAVA V MINISTRSTEM SVETU. — ITALIJA NADALJUJE ZAVLAČEVALNO TAKTIKO.

Beograd, 20. aprila. (Izv.) Pogajanja za rešitev reškega vprašanja, ki so se radi praznikov prekinila, so se včeraj zopet nadaljevala. V obvečenih krogih se trdi, da so Italijani stavili nove predloge samo zato, da bi zopet preprečili izročitev naše pritožbe Zvezi narodov proti zavlačevanju izvršitve rapalske pogodbe. Trdi se, da Italijani popuščajo nekoliko od prejšnjih zahtev glede Delte in Baroške luke in bi radi, da se to vprašanje reši pozneje z zastopniki neodvisne reške države in naše kraljevine.

Vendar pa italijanska delegacija izjavlja, da ji je radi fašistovske agitacije nemogoče, da bi Italija evakuirala vso Baroško luko, ako bi ta luka s severnim molom vred pripadla Sušaku. Italijani poizkušajo, da bi se rešili obveze, ki so jo prevzeli v rapalski pogodbi. Sedaj hočejo drugače tolmačiti pismo grofa Sforze, ki je kot italijanski zunanji minister izjavil, da luka Baroška v smislu rapalske pogodbe

pripada Sušaku, odnosno naši kraljevini. Italijani se tudi niso pomišljali napadati Sforzovo črto, s katero je bila že leta 1920. v Rapallu določena natančna meja med Reko in Sušakom. Postopanje naše delegacije je točno določeno v poslednjih instrukcijah prošlega tedna. Te instrukcije določajo, da morajo Italijani brez odloga izvršiti rapalsko pogodbo, da torej evakuirajo Sušak in Baroško luko in ju izročijo našim oblastvom.

Beograd, 20. aprila. (Izv.) Na današnji seji ministrskega sveta je ministrski predsednik Pašić referiral o poročilih ministra dr. Ninčiča iz Genove glede pogajanj z Italijo. Italija je stavila različne ponudbe, da kakor pravi »olajša rešitev reškega vprašanja«. Te ponudbe pomenjajo v stvari revizijo rapalske pogodbe. Ministrski svet je soglasno sklenil, da ne privoli v nobeno izpremembo rapalske pogodbe, tudi ne za ceno koncesij v vprašanju Zadra.

Priprave za administrativno razdelitev države

UKAZ IZIDE SREDI PRIHODNJEGA TEDNA.

Beograd, 20. aprila. (Izv.) Vlada je pristopila pripravam za administrativno razdelitev države. Svoječasni parlament izročeni vladni predlog, ki predvideva razdelitev na 26 oblasti tvori podlago ponovne diskusije v ministrskem svetu. Kakor se v političnih krogih zatrjuje, je pričakovati, da bo prihodnjo sredo ali

četrtke izšel v smislu čl. 135. ustave ukaz, ki bo odredil upravno razdelitev. Razprava o razdelitvi se vrši v ministrskem komiteju, ki je danes soglasno odobril predloga glede Dalmacije in Bosne v smislu diskusije v Zakonodajnem odboru ter bo jutri nadaljeval debato o ostalih oblastih.

Kralj v Sinaji

Beograd, 20. aprila. (Izv.) Rumunska kraljica Marija, ki je bila do včeraj v Atenah pri svoji bolni hčerki, se je napotila v Beograd. Na grško-erbski meji bo pričakoval pomočnik maršala dvora major Milan Jovićević in spremljal do Beograda. Od Beograda bo z rumunsko kraljico odstopal v Sinajo tudi kralj Aleksander, katerega bo na tem potu spremljal prvi adjutant general Hadžić. Potovanje kralja Aleksandra v Sinajo ima popolnoma privaten značaj. Kralj bo v Sinaji ostal nekoliko dni.

Redukcija v sodni upravi v Sloveniji

Beograd, 20. aprila. (Izv.) Danes je finančni odbor nadaljeval razpravo o proračunu pravosodnega ministristva. Po predlogu II. sekcije naj bi se v Sloveniji reduciralo število sodnih nameštencev za 286 oseb. Posl. Korun je zahteval, da bi se sodnijski personal znižal le za 151 oseb, kakor je to kot maksimum, kar bi se moglo pogrešati, označil predsednik višjega deželnega sodišča dr. Kavčnik. Kakor znano so posl. Korun, Rajar in Pušenjak zapustili sejo, da ni mogla sklepati o redukciji. Pri današnji razpravi je bila kljub ostrim ugovorom poslanca Rajarja sprejeta od sekcije predlagana redukcija pri sodni upravi v Sloveniji. Zgoraj imenovani poslanci, člani finančnega odbora so zato v znak protesta zapustili sejo.

Finančni odbor je nato pričel razpravo o budžetnih dvanajstih za maj in junij.

KONGRES NARODNIH ŽELEZNIČARJEV.

Beograd, 20. aprila. (Izv.) Udruženje narodnih železničarjev Beogradu bo imelo meseca maja občni zbor, na katerem bodo med drugim razpravljali tudi o kongresu vseh narodnih organizacij železničarjev. Obenem se pripravila energičen protest železničarjev proti vsem elementom, ki delajo proti ureditvi in konsolidaciji naše države.

MADŽARKA NAM NE DA ŽIVINE.

Beograd, 20. aprila. (Izv.) Po sklepu reparacijske komisije bi nam morala Madžarska dati aprila živino na račun reparacije. Poljedelsko ministristvo je že sestavilo komisijo, ki je pripravila vse potrebno za sprejem in prevoz živine. Naenkrat pa so javili Madžari, da ne morejo dati določene živine. Mednarodna komisija je sklenila, da mora Madžarska nositi vse stroške, ki jih je imela naša država s pripravami za prevzetje te živine ter bo Madžarski naložila še posebno globo, s katero bo kaznovala za svoje postopanje.

Katastrofa v Bitolju

Beograd, 20. aprila. (Izv.) Na današnji seji ministrskega sveta je min. Marinković poročal o nesreči v Bitolju. Izmed državnih poslopij je imela posebno veliko škodo bolnica, tako da se je morala izprazniti in so se bolniki spravili deloma v kleti, deloma pa na prosto. Finančni minister je zvišal včeraj dovoljeno državno pomoč od 1 na 2 milijona dinarjev ter odredil, da pojdeto odpisanci njegovega ministristva s tem denarjem takoj na mesto nesreče. Mučen vtis je napravilo v Bitolju posebno to, da so v času eksplozije bežala iz mesta vsa politična oblastva razen načelnikov in tudi mnogi častniki, ki so se šele po nekaterih dneh vrnili na svoja mesta. Ti ljudje bodo kaznovani.

Beograd, 20. aprila. (Izv.) Zadnje vesti iz Bitolja javljajo, da je okrožna bolnica porušena in da so ranjence prenesli v okoliške vasi. Nadaljnje eksplozije so se prepečile s tem, da so na kraj, kjer so stala skladišča, napeljali reko Drago in potok Urdere.

LJUBA DAVIDOVIĆ V ZAGREBU.

Zagreb, 20. aprila. (Izv.) Danes popoldne ob 17. je bila seja krajevnega odbora demokratske organizacije v Zagrebu, katere se je udeležil tudi predsednik stranke g. Ljuba Davidović. V lepem, iskrenem in jedrnatem govoru se je g. Davidović obrnil posebno proti onim, ki strašijo s hegemonijo oziroma, ki govorijo o amputaciji. Naša država je delo generacij in nobena politična smer ne sme ogroziti njene celokupnosti.

DEMOKRATSKA STRANKA V BOSNI.

Saraevo, 20. aprila. (Izv.) Tukajšnje demokratsko vodstvo je začelo s delom za reorganizacijo demokratske stranke v Bosni in Hercegovini. »Glas Naroda« bo urejeval erdaksijski odbor ter bo list v kratkem začel zopet izhajati.

NOVI GENERALI.

Beograd, 20. aprila. (Izv.) O priliki kraljeve poroke bodo nekateri oficirji imenovani za generale. Po dosedanjih vesteh pridejo v poštev generalštabni polkovniki Milan Milovanović, Dušan Pešić, Kalafatović, Milivoj Nikolajević, konjiški polkovnik Dragutin Okanović, pešadijski polkovnik Dragutin Uzun-Mirković, eventualno tudi kapitan garde Petar Živković in Josip Kostić.

BUDŽET ZA LETO 1922.

Beograd, 20. aprila. (Izv.) Dopoldne se je vršila seja prve sekcije finančnega odbora, ki je končala razpravo o budžetu za leto 1922. Sklenjeno je bilo, da se budžet predloži takoj plenumu odbora, kjer mora biti rešen do 15. maja, nakar se izroči skupščini.

USPEŠNO POSREDOVANJE MALE ANTANTE.

Genova, 20. aprila. (Izv.) Danes se je pri Lloyd Georgu vrnil sestanek Velike antante, Male antante in Poljske. Italijanski zunanji minister Schanzer je poročal o pogajanjih z Nemci.

Na podlagi včerajšnjih razgovorov so Nemci danes sporočili Lloyd Georgu, da so hoteli razveljaviti pogodbo z Rusijo, da pa jih Rusi niso hoteli odvezati njihovih obveznosti. Vseled tega sprejmejo Nemci drugo eventualiteto in ne bodo prisostvovali pogajanjem v komisiji za ruske zadeve. S tem so izpolnjeni predpogoji zaveznikov za seje prve subkomisije, ki se sestane v petek popoldne brez Nemcev. Danes popoldne se pričakuje odgovor Rusov na zahteve zaveznikov. Z njim se bo jutri bavila podkomisija.

Posvetovanja nemških delegatov v hotelu »Eden«, ki so sinoči trajala do polnoči, so se danes nadaljevala. Odgovor nemške delegacije še ni izgotovljen. Noto bo sestavljena v zelo spravljivem tonu. Prvi del bo natančno obrazložil stvarno stanje, ki je nemško vlado prisililo skleniti z Rusijo pogodbo. V drugem delu zagotavlja nemška vlada zaveznikom svojo najboljšo voljo pospešiti skupno delovanje konference. Ker bi mogla sklenjena pogodba preprečiti to skupno delovanje, se nemška delegacija za sedaj ne bo udeleževala političnih po-

svetovanj o odnosajih evropskih držav do Rusije.

Genova, 20. aprila. (Izv.) Pogajanja nemške delegacije z voditelji zaveznikov so se danes nadaljevala. Izpremenjeno postopanje Lloyd Georga proti nemški delegaciji je smatrati kot posledica posredovalne akcije Male antante in Poljske. Dr. Beneš in Skirmunt sta se pogajala z obema strankama. Skušalo se je najti formulo, da Nemčija začasno razveljavi pogodbo z Rusijo, dokler se ne končajo pogajanja zaveznikov z Rusijo, da bo nemška pogodba le tvorila del okvirne pogodbe zaveznikov z Rusijo.

TUDI RUSIJA ODGOVORI NA ZAVEZNIŠKO NOTO NEMČIJI.

Genova, 20. aprila. (Izv.) Nemški odgovor na zavezniško noto se bo izročil šele noč. V včerajšnjem razgovoru z državnim kancelarjem dr. Wirthom je izjavil Čičerin, da misli ravno tako malo kot nemška vlada na anulacijo sklenjene pogodbe. Sporočil je fr. Wirthu, da bo v imenu sovjetske delegacije jutri izročil noto onim državam, ki so podpisale noto na Nemčijo. V tej noti bo protestiral proti postopanju napram Nemčiji.

SKORAJŠEN KONEC KONFERENCE?

Dunaj, 20. aprila. (Izv.) V tukajšnjih diplomatskih krogih se sodi, da se bo genovska konferenca končala že 1. maja.

Spor med Lloyd Georgeom in Rathenauom

ALI JE BIL LLOYD GEORGE INFORMIRAN O RUSKO-NEMŠKIM POGAJANJIM? — RATHENAUOVO STALIŠČE OMAJANO.

Pariz, 20. aprila. (Izv.) Havas javlja iz Genove: Barthou je odklonil sprejeti oficijelno ali neoficijelno kakega nemškega ali ruskega delegata, dokler se nastali incident ne reši. Tudi Lloyd George ni hotel sprejeti samo dr. Rathenaua ter je na vsak način zahteval, da se udeležijo tega sestanka tudi kanceler dr. Wirth. Predvsem je Lloyd George zahteval od dr. Rathenaua pojasnila glede izjave, ki jih je Rathenau lansiriral v liste, da je bila angleška vlada informirana o sklepu nemško-ruske pogodbe. Dr. Rathenau se je skliceval na nemškega eksperta Wis-

ella. Tudi dr. Wirth je skušal opravičiti postopanje Nemčije. Vendar je bil iz vsega razvidno, da nosi Rathenau odgovornost. Vseled tega je postale stališče dr. Rathenaua zelo težavno. Dr. Rathenau je priznal, da je angleškim strokovnjakom dal zaupne informacije, ne da bi jih bil oficijelno pooblastil. Sporočiti to angleški vladi, Nemčija bo najbrže konferenci predložila pogodbo. Francoska delegacija pa ne bo dopustila, da bi konferenca razpravljala o pogodbi, ker meni, da je samo zveza narodov poklicana priznati pogodbo.

Francoski ukrepi proti rusko-nemški pogodbi

POINCARÉJEV EKSPOZE. — FRANCIJA VZTRAJA NA RAZVELJAVLJENJU POGODBE.

Pariz, 20. aprila. (Izv.) Poincaré je danes dopoldne obrazložil ministrskemu svetu svoje stališče napram dejstvu nemško-ruske pogodbe. Francija mora začeti energično delo za anulacijo pogodbe, katera bi se dala doseči na dva načina:

V kolikor je sklep pogodbe v nasprotju z versajsko pogodbo, posebno s členom 260, ki govori o reparacijah, je stvar reparacijske komisije, da ugotovi, da pogodba ni v skladu s mirovno pogodbo in da zahteva, da se anulira. Poincaré je že naročil predsedniku francoskega odseka v komisiji Duboisu, naj stvar sproži na prvi prihodnji seji. Če komisija ugotovi, da pogodba krši § 260, se bo naročilo nemški komisiji za vojna bremena, naj pogodbo anulira.

Poincaré pa meni, da krši sklep rusko-nemške pogodbe tudi § 169 versajске pogodbe, po katerem bi morala Nemčija vesti zaplenjeni ruski vojni material izročiti zaveznikom, dočim predvideva nemško-ruska pogodba drugače. Kar se tiče člena 169, je to stvar poslaniške konference in v to svrhu je pisal Poincaré vsem francoskim poslanikom pri zavezniških vladah ter poslanikom v Varšavi,

Pragi, Beogradu in Bukarešti, naj poeredujejo pri dotičnih vladah, da se kolektivno zahteva od poslaniške konference, naj prouči in uredi zadevo. K tozadevnim sejam konference bi se povabili tudi zastopniki Male antante in Poljske. Francija ima dve poti, da se zavaruje pred rusko-nemško nevarnostjo: ali najtežnjo zvezo z Anglijo ali pa čim ožjo skupnost z vsemi onimi državami, ki so neposredno zainteresirane na tem, da se mirovne pogodbe ne kršijo.

POGODBA OBSEGA TUDI VOJAŠKO KONVENCIJO?

London, 20. aprila. (Izv.) »Daily Telegraph« zatrjuje, da ima pozitivne dokaze, da obstoja razen znanege teksta rusko-nemške pogodbe tudi še komplementaren dokument, ki bo dal, ko se podpiše in objavi pogodbi značaj absolutne vojaške konvencije. »Daily Mail« trdi, da bo konvencija v prvi vrsti podpisana zato, da si obe državi pomagata, če eno izmed obeh napade Poljska. Podpis te pogodbe pa je vsekakor še odvisen od končnega rezultata genovske konference.

SLAVNOSTNA OTVORITEV VERŽEJSKEGA MOSTU.

Beograd, 20. aprila. (Izv.) Slavnostne otvoritve veržejskega mostu se udeležilo, če bodo prilike dopuščale, ministri za javne zgradbe, poljedelstvo in narobrže tudi notranji minister Marinković, ki bo pri tej priložnosti posetil Prekmurje.

SPORTNE PRIREDITVE OB KRALJEVI POROKI.

Beograd, 20. aprila. (Izv.) Rumunski prestolonaslednik je preko rumunske vlade našemu ministristvu za notranje stvari poslal vprašanje, katere in kakšne in kakšne sportne oziroma atletske tekme se bodo vršile o priliki kraljeve po-

roke, da bi se rumunski sportniki mogli pravočasno pripraviti. Rumunski prestolonaslednik je predsednik osrednjega sportnega udruženja v Rumuniji in je tudi sam navdušen sportnik.

PRED OBISKOM ITALIJANSKEGA KRALJA V GENOVI.

Genova, 20. aprila. (Izv.) Italijanski kralj pride, kakor je sedaj določeno, v soboto v Genovo, in sicer na italijanski vojni ladjl. Italijanski listi zelo ugodno komentirajo ta prihod kralja v Genovo. »Temps« piše, da znači obisk kralja v Genovi ne samo velik interes kralja in vsega italijanskega naroda do konference, temveč tudi veliko upanje, da konference ne bo ostala brez uspeha.

Devetstopetnajsto

Tragedija naroda.

«Toda kje je on?» nadaljuje deca.

«Tam, tam, vidiš, daleč za onimi planinami, kjer se bješe ljudje s puškami in topovi, tam stoji med svojimi vojniki.»

Umolknejo otroci, umolkne tudi kralj.

Klic gospodinjke prekine tišino. Tudi kralj ni zadrževal več otrok. Tiho so odšli iz sobe in ko vidi, da je ostal sam s svojim spremstvom jih zaprosi:

«Pustite me samega!»

Odšli so v druge sobane, kjer so se tiho in dolgo razgovarjali. Nekaj ur je ostal kralj sam v sobi in ni pustil nikogar k sebi. Morda je sedaj počival, po tem težkem svidenju z otroci, kar ga je neobičajno pretreslo. Adjutant se je dvakrat, trikrat približal kraljevimi sobanami in poslušnil. Toda v sobi je vladala mrtva tišina in nihče ga ni hotel vznemirjati.

Do kralja niso prodrli kriki, ne vikanje množice beguncev, ki je prihajala iz trga ter se gostila v ulici, vodeči proti Lipanu. To gručo bo srečal na svojem potu čez Kosovsko poljo. Tam gazi utrjena pod težkim tovorom skrbi čez Kosovsko močvirja. Skozi ta tužni špalir beguncev bo stopal, pozdravljalo ga bo sočustvo, enako, kakor ga on nosi v svoji duši do tega ubožega naroda. Že sedaj jih je srečaval na poti proti Prištini, pozdravljali se z njimi in v teh pozdravih je še vedno dihala vera, s katero je skušal potolažiti tudi druge. A kaj se zgodi sedaj? Saj je tudi on zgubil vsako vero.

Morda ga mučijo take misli ali pa je stopila predenj usoda, ki se vse jasneje pojavlja v črnem oblaku, visečem nad Srbijo, našimi polji in gorami. Izmotala se je iz vozla dogodkov, zlobno se režeča je stopila pred sivega kralja.

«Kaj meniš, da uideš usodi, sojeni tvojemu imenu?» mu šepeče s hripavim glasom.

Kadarkoli je starec v teh težkih dneh razmišljal o svoji usodi, vselej so njegovo čelo orosile hladne solze in zakril si je oči z dlano.

«Ali je res, da je vsaka katastrofa srbskega naroda zvezana z imenom Karagjorgjevičev? In vselej takrat, kadar vstanejo, da na svojih ramenih in s svojim imenom bijejo boj za svobodo naroda? Je šepetal starec sam zase ter se spominjal pri tem, kako je bila nekoč veličastna ustaja srbskega naroda krvavo zadušena s sovražnikovo poplavo kakor sedaj.

Detinski strah ga objame, baš kakor 1913. leta. Stoletnica srbskega propada je starega kralja napolnila z nerazumljivo slutnjo, da se je ves tresel pred tem letom, kakor pred črnim demonom. Ko je sprejemal v beog. dvoru čestitke na dan novega leta, je bil ves potr. Vse leto so ga trle težke slutnje. Nestrpnost, v silnih skrbih je spremljal razvoj londonske konference. Ko so se razgovori prekinili in se začeli novi boji pod Odrinom, je stari kralj obupno klonil glavo. Nikakor se ni protivil, da izpolnimo zavezniško dolžnost napram Bolgarom toda skomizgnil je z glavo.

44

«Kaka usoda! Srbi se bodo zopet borili na Marici! In s strahom se je spomnil te najkruvavejše besede iz srbske zgodovine. Spremljal je dogodke in mozek njegov je drhtel.

In 16. junij, ko je bolgarski kralj z oboroženo roko razbil zavezno balkanskih narodov, je padel zopet v leto 1913. Koliko noči brez sna in polnih skrbi je preživel tedaj starec. Ni se bal boja z Bolgari, zaupal je svoji vojski; vedel je, da ostali balkanski zaveznički ne bodo šli z Bolgari isto pot. Toda za dogodki z bolgarskim zločinom je slutil nekaj drugega, groznega kar dviguje Bolgarsko na noge in preti Srbiji s poginom.

Kolikor pa se je bal 13. leta, s tako otročjo radostjo je dočakal bukaški mir. 1914. letu pa je šel nasproti lahkega in mirnega srca in ni slutil, da se baš v tem letu izpolnijo stvari, katerih ni prineslo lansko leto.

Zdaj so prišli. Vstaja zgodovinska katastrofa, zvezana z imenom Karagjorgjevičev, stoletnica propada srbskega naroda, in njihov vodja jih popelje na beg.

«Svetujejo mi, da bežim, da se umaknem.» Sto let zgodovinske krivice nosim na svojem imenu in daljni vnuk mora zopet zapustiti svojo domovino, kakor njegov ded. Oni mi pa svetujejo, da bežim ter me hočejo pripraviti z nepobitnimi dokazi. Tako so morda tudi mojemu dedu svetovali, toda zgodovina je šla preko njih in je zapisala samo dejstvo v svoje knjige.»

V teh mislih se mu približuje zopet neizbežna, zločesta usoda ter dviguje, demonu podobna svojo glavo pred njim, mu polaga mrtvaško roko na njegove slabe rame. Šepeče s hripavim glasom, zlobno se režeča:

«Kaj si res misliš, da uideš usodi, sojeni tvojemu imenu?»

Od težkih misli prevzet, se kralj v trenutku stresa po vsem telesu, ledeno kri pretrese vročica. Stopi k vratom, jih odpre in pokliče s tihim glasom: «Polkovnik!»

Adjutant ga najde razburjenega, plamtečih oči. Takoj spozna, da se kralj nahaja v težki krizi, kakor še nikoli, ter pozove vse spremstvo v sobo. In vsi se zberejo krog njega.

Kolena se mu šibijo, neozirajoč se na spremstvo, zašepče nerazumljive besede. Naposled sede za mizo, kjer je ležal razprostrti zemljevid Kosovskega polja in dvigne svojo glavo.

«Stopite bliže,» pomiri jih s svojim pogledom. Vsi pristopijo.

«Vidite!» jim kaže s svinčnikom na zemljevidu, naša fronta se razprostira takole. Od Kačanika v smeri na Binačko Moravo, od jugozapada proti severovzhodu. Ali ni tako?»

«Je veličanstvo!»

Z ledji je obrnjena na Kosovo. Nemci prihajajo ob Ibru in Labi, jutri se bomo že nahajali med dvema ognjema. Kaj naj storimo sedaj?

Nihče ne odgovori, kakor bi vprašal kralj samega sebe.

«Naše levo krilo se mora umakniti semkaj do Sitnice. Taka fronta zagrablji in se brani lahko obenem pred napadi Bolgarov in Nemcev.»

«Niti tega ne moremo držati» pripomni adjutant, toda kralj mu preseče besedo. «Fronto razvijemo ob desni obali Sitnice ter zapremo tako Ibarski klanec in cesto v Peč, dre-

nički klanec, kjer prideš v Djakovico, Cernoveljski ter pot v Prizren. Naslonili bi se na Čičavico, Goleš in Jezerske gore, med nami pa bi tekla Sitnica. Zmagati ne moremo, toda bijemo se še lahko.»

Kralj jih pogleda in oči mu zažare v nenavadnem sijaju. Mladostno se dvigne, izpregovori z jasnimi in odločnimi glasom:

«Na Sitnici sprejmemo odločilno bitko. Tam naj se še enkrat reši usoda Srbije. Mar ne?» Kralj nekoliko časa molči, potem pa pridene še enkrat s svečanim glasom:

«Postavim se na čelo svoje vojske in tukaj na Sitnici bomo vsi poginili.»

Spremistvo umolkne; o nemožnosti tega dejstva so bili vsi pripravljeni in vedeli so, da je to samo trenutno razpoloženje kraljevo. Divili so se svežim močem starčeve duše. Kralj nadaljuje:

«Da, tukaj na Sitnici poginem. Življenje Srbije je moje življenje. Če umira ona, naj jaz živim? Hočem poginiti v poslednji, odločilni borbi. Nobenih svetov, nikakega prigovarjanja, nikakega preprečevanja, taka je moja poslednja in neomahljiva odločitev.»

Kralj resnično ni želel nikakega ugovora. Čelo njegovo se je razvedrilo, svetlo so zasijale oči in zaupanja polni glas je izražal veliko radost, kakor bi našel srečni izhod vsem svojim skrbem in nezdodam.

V tišini, ki je zavladala, je zopet razmišljal visokoleteče sanje o poginu na Sitnici. Preselil se je v carstvo sna, v carstvo bajk, ustnice so zadržale v zadovoljnim smehu. Čutil je, da je v tem trenutku premagal neizbežnega demona, stalno šepetajočega mu s svojih hripavim glasom:

«Kaj si meniš, da uideš usodi, sojeni tvojemu imenu?»

Nikdar še ni zgodovina nudila vladarju tako lepega sna. kot sedaj, poginiti na Kosovem, kjer se je nekoč potopilo dvoje kron v krvi.

Njega je izbrala zgodovina in smrt je vendar tako majhna žrtev za to čast, ki mu jo zgodovina izkazuje. Ali se ji sme odreči?

Toda zgodovina je še milostljivejša, kakor je mislil prvi trenutek. Ponudila mu je priliko, da s krvavim peresom popravi v knjigi mesto, pred stoletji zapisano in ki je njegovemu neoskrunjenemu imenu prineslo toliko krivice. S svojo smrtjo bo pokazal, da Karagjorgjevič ne zapušča svojega naroda v dnevi obupa in trpljenja in da beg prvega Karagjorgjeviča, ni pomenil zapuščanja naroda in njegove revolucije.

Ves zadivljen od teh misli, pogleda še enkrat skozi okno na široko Kosovo in v njegovem ozadiju se dvigajoče mrke gore Šara in Črne gore. Pogled se mu ustavi na bližnjem Vetrniku, kjer vodi cesta v Gračanico. Zopet zasije obličje v blaženih mislih, prevzetih od veličine trenutka. Obrne se k adjutantu in zapove:

«Pripravite vse potrebno. Jutri zjutraj se izpovem v Gračanici.»

Kralj je odločil in si je izvolil nebeško kraljestvo. (Dalje prihodnjič.)

ZDRAVILIŠČE SLATINA
RADENCL

Radi svoje razkošne lege ob vznožju Slovenskih goric blizu Radgone nudi zdravilišče «Slatina Radenci» najboljšo priliko za zdravljenje raznih bolezni, zlasti so potom naravnih ogljikovih kislin in mineralnih kopeljih pri zdravljenju srčnih hrb zdravljenja uspešna in kopelji enakovredna s slovitimi zdravilišči v Nauheimu, Frantiskovih laznih in Marijinih toplicah.

Neposredni učinek takih kopelji je na periferni sistem žil (njihovo okrepčanje) na krvni pritisk, delovanje srca, utripanje žile in nazadovanje velikost srca tako sigurno, da se da v kratkem ugotoviti. Z ogljikovo kislino se zdravi približno 5 tednov.

Ker ni v celi Jugoslaviji drugih primernih toplic za zdravljenje srca, je došlo Zdravilišče Slatina Radenci ime «Zdravilišče srčnih bolezni».

Vse velike množine litija in drugih soli upivajo radenske slatine bodisi kot kopelji, bodisi kot pijača izborna na revmatizem, protin, sladkorno bolezen, led-

vične in nešteto drugih bolezni, kakor črevesna in ledočna.

Začnimo ceniti naša prirodna in lepa zdravilišča s tem, da jih posetimo v lastno in korist domovine.

ROGAŠKA SLATINA. V sredo dne 12. aprila se nam je nudil priilekom iz kolodvora prizor, ki je vzbudil v vseh velik ogorčenje. Tukašnji konjaš je vpril čisto veliko ljudi in otrok obstrelil majhne- ga psička, ki se je četr ure zvijal in mučil, predno je poginil. Ako pes že

ustrelli, nič ne de, a da ga pusti pred otroci sredi zdravilišča trpinčiti, je nečuten škandal. Okrajno glavarstvo v Ptujju prošimo, da pokliče omenjenega konjaša na odgovornost ter mu sploh naj prepove, nastopati tako neusmiljeno v svetovnem zdravilišču, kakor je Rog. Slatina.

Odgovorni urednik Fr. Brozovič.
Lastnik in izdajatelj Konzorcij «Jutra».

Vremensko poročilo

Ljubljana, 20 aprila 1922.

Ljubljana 306 m nad morjem

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0—10	Padavine mm
Ljubljana .	7.	760.0	4.8	jug. vzh.	dež	28.3
Ljubljana .	14.	760.3	9.7	bresvetra	oblačno	—
Ljubljana .	21.	762.0	6.8	sev. vzh.	dež	—
Zagreb .	7.	757.0	7.0	bresvetra	oblačno	—
Beograd .	7.	757.7	9.0	sev. zap.	več obl.	2.0
Budaj .	7.	761.8	4.0	—	—	—
Praga .	7.	—	—	—	—	—
Inomest .	7.	763.7	5.0	bresvetra	oblačno	3.0

V Ljubljani barometer višji, temper. normalna. — Sonce vzhaja ob 5.01, zahaja ob 18.57.

Mali oglasi

stavajo de 20 besedi Dln. 3.—, vsaki naslednji 5 besedi 1 Dln. — Trgovski oglaš, doplačevanja, so priložna de 20 besedi 5 Dln., vsaki naslednji 5 besedi 2 Dln. — Pletje se naprej. (Lahko tudi v cenzurah.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priložna znamenja za odgovor.

Službe

Tehniški urednik

išče v svrhu slovenske konverzacije neodvisno damo srednje starosti v Ljubljani zli okolici. Dopisi v nemškem jeziku blagovolijo naj se poslati upravi «Jutra» pod «Priateljstvo». 1116

Poslovodja, 1106

sedaj vodečo večjo trdko na deželi, želi s 1. junijem ali po dogovoru nastopiti enako mesto. Cenjene dopise pod «Marljivost» na upr. «Jutra».

Korespondentinja

zmožna slovenske in nemške stenografije s prakso se išče za večje tovarniško podjetje v Ljubljani. Ponudbe na upravo «Jutra» pod št. 82/a.

Prodaj

Stroj 2001 za cementno strešno zrezno opako izdelovati, skoraj nov, se proda. Več se sva pri kid. mojstru Jurju Ferenc v Trbovljah.

Otroška postelj,

prav dobro ohranjena, s mrežo in predalom se proda. Ogleda se jo lahko od 18. t. m. dalje. Naslov pove uprava «Jutra».

Kupim

«Ljubljanski Zvon» letnike 1896, 1897, 1911, 1916, 1917, 1918 pa tudi ostale in «Dom in svet» letnike 1888 do 1890 in 1911 do 1921 kupi Tiskovna druga v Ljubljani, Prešernova ulica 54.

Fiat tovorni avto

2 in 3½ tone, generalno popravljene, nudi 1112

J. Gorec, Ljubljana.

Največja izbira 819/e različnih pletenin, majic, nogavic in rokavov pri trdku A. & E. Skabernè Ljubljana, Mestni trg 10.

Išče se akordant

za sparnstvo v večjem podjetju s takojšnjim nastopom. 1110 Ponudbe pod «Strokovnjak» na upravo «Jutra».

Oddam stanovanje

s 3 sobami in pritliklami v neposredni bližini žilavkega trga v zameno za ravno tako obsežno ali večje stanovanje (tudi v novi hiši) v bližini justične palače ali pošta. Selitvene stroške poravnava, ev. plačam tudi stanovanje zamenjalec za 3 leti. — Ponudbe pod «Prikladno» na An. sav. Drago Beseljak in drug, Ljubljana, Sodna ulica 5. 1111

Sprejme se takoj samostojen predelavec

kot vodja oddelka za izdelovanje mila in ilma v večji usnjarski tovarni. 1099 Ponudbe pod št. 100 na upravnitvo «Jutra».

Velika zaloga
kanditov
keksov
čokolade
Glavno zastopstvo
trrdke
„Orion“ Maršner,
Praha.
Josip Vitek,
Ljubljana,
Krekov trg št. 8.

Aktualna knjižica!

Dr. Teodor Bartošek:

Moderna družba in cerkev.

Broš. 4 Dln, po pošti 20 p več.

V komisijski zalogi pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani.

V trgovini

O. Bernatovič

Mestni trg 5

se dobe še po jako nizki ceni:

moške obleke od 160 Din naprej
Ragani od 250 Din naprej
moške hlače od 80 Din naprej
damski plašči od 150 Din naprej
damski kostumi od 180 Din naprej
damske modne obleke od 200 Din naprej
damska krila od 60 Din naprej
in bluze od 30 Din naprej

Spomladne novosti vedno v zalogi. 877

1086 je najboljši pisalni stroj!

Ant. Rud. Legat

specialna trgovina s pisalnimi stroji in pisarniškimi potrebščinami.

Samoprodaja pisalnega stroja CONTINENTAL za vso Slovenijo.

Lasna delavnica za popravila pisalnih strojev vseh sistemov.

Telefon 100 in 97. Maribor Slovenska ulica št. 7.

Cenik in prospekt brezplačno.